

Vuoden 2023 talousarvion täytäntöönpano-ohjeet

1. Talousarvio

Talousarvion käsittelyä, hyväksymistä, velvoittavuutta, sisältöä ja rakennetta sekä talousarvioperiaatteita koskevat säännökset ovat kuntalain 110 §:ssä, jossa säädetään myös vuotta pitemmän aikavälin toiminnan ja talouden suunnittelusta.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2024 - 2025 taloussuunnitelman 28.11.2022 §89.

Kuntalain mukaisesti kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden valvonnan välineitä.

Talousarvion sitovuustaso on määritelty talousarviokirjan 3.5. luvussa.

2. Strategia ja tavoitteet

Kunnanvaltuusto hyväksyi uuden kunta strategian 2025 ja arvot 14.11.2022 § 72 talousarvion yhteydessä. Vuoden 2023 talousarvio ja sen toiminnalliset tavoitteet on tehty uuden strategian mukaisesti.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet tulosaluetasolla.

Lautakuntien ja kunnanhallituksen tulee käyttösuunnitelmassa määritellä ja hyväksyä hyväksytystä talousarviosta ja kuntastrategiasta johdetut yksityiskohtaisemmat mittavissa olevat/konkreettiset tavoitteet tulosityksikkötasolla.

3. Organisaatiomuutokset

Sote-ja pela-uudistus tuli voimaan vuoden 2023 alusta. Perusturvakuntayhtymä Akseli -tulosalue jää pois, Erikoissairaanhoido ja ympäristöterveydenhuolto -

tulosalueelle jää vain ympäristöterveydenhuolto ja Teknisen toimen hallinto - tulosalueelta jää pois Aluepelastuslaitos-kustannuspaikka. Kunnan palveluksesta siirtyy tukipalveluhenkilöstöä hyvinvointialueen palvelukseen. Em. muutokset on huomioitu talousarviossa.

4. Kunnan taloudellisesta tilanteesta

Myös lautakuntien on tiedostettava koko kunnan realistinen taloudellinen tilanne. Lautakuntien tulee kiinnittää erityistä huomiota menojen kasvun hillitsemiseen ja seurattava määrärahojen ja tuloarvioiden kehittymistä tässä ohjeessa annettavien ohjeiden mukaisesti. Hallintokuntien tulee aktiivisesti ja oma-aloitteisesti esittää rakenteellisia ja kustannustehokkaita muutoksia palvelutuotantoon.

Kunnan talous oli alijäämäinen joka vuosi 2011–2015 vaikka saaman aikaan kunnan tuloveroprosenttia korotettiin 1,5 %-yksikköä vuoteen 2015 mennessä.

Vuosi 2016 oli noin 160.000 euroa ylijäämäinen. Vuosi 2017 oli noin 10,9 milj. euroa ylijäämäinen vesihuoltolaitoksen myyntivoittokirjauksen takia. Ilman myyntivoittoa tulos olisi ollut noin 870.000 euroa ylijäämäinen. Vuodet 2018 ja 2019 olivat huomattavan alijäämäisiä.

Kuntien saamien koronatukien takia ja Mynämäen saaman harkinnanvaraisen valtionosuuden takia kunnan vuoden 2020 tulos oli 2,1 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoden 2021 tulos oli noin 0,3 milj. euroa alijäämäinen. Vuonna 2021 koronatukea saatiin noin 1,0 milj. euroa.

Mynämäen kunnan vuoden 2021 tilinpäätöksessä taseessa on ylijäämää noin 4,0 milj. euroa. Vuoden 2022 tulos ei ole vielä tiedossa, koska tilinpäätös ei ole vielä valmis.

Sote- ja pela-uudistuksen vaikutus on merkittävä kunnan talouteen. Todellisten vaikutusten suunta vuonna 2023 alkaa näkyä ensimmäisten kuukausien verotilityksissä ja valtionosuuksissa.

5. Käyttösuunnitelma

Määrärahat, tuloarviot ja toiminnalliset tavoitteet on talousarviossa määritelty jäljempänä olevan sitovuustason mukaisesti.

Lautakuntien tulee vuoden ensimmäisessä kokouksessaan laatia ja hyväksyä tulosityksikkö 1-tasolla talousarvion käyttösuunnitelmat. Sitä tarkemmat käyttösuunnitelmat hyväksyy tarvittaessa ao. johtava viranhaltija.

Käyttösuunnitelmaa vahvistettaessa tulee erityisesti huomioida se, että hyväksytyn talousarvion määrärahat on tarkoitettu koko vuoden toimintaa varten. Käyttösuunnitelmassa lautakunta kohdistaa määrärahat ja tuloarviot siten, että palvelut voidaan järjestää talousarviossa hyväksytyjen määrärahojen ja tavoitteiden mukaisesti. Mahdolliset toiminnalliset muutokset tarvittavine laskelmineen on päätettävä selkeästi samassa yhteydessä.

Lautakuntien tulee määritellä myös tulosityksiköille selkeät toiminnalliset tavoitteet.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on seurattava samanaikaisesti määrärahojen seurannan yhteydessä.

Mahdollisista toiminnan muutoksista aiheutuva määrärahojen mahdollinen lisätarve tulee kattaa lautakunnan olemassa olevilla muilla määrärahoilla. Lisämäärärahoja ei pääsääntöisesti myönnetä kuin aivan välttämättömistä syistä.

Kunnanhallituksella on oikeus siirtää ratkaistavakseen toimielimen tekemä käyttösuunnitelmapäätös.

Käyttösuunnitelmasta ja sen mahdollisista myöhemmistä muutoksista tulee toimittaa pöytäkirjanote myös kirjanpitoon.

Käyttösuunnitelmaa koskevat kokousasiat vuodelle 2023 laaditaan Dynasty-asiahallintaan numeron 290/2022 kohdalle. Kokousasian otsikoinnissa tulee käyttää lautakunnan nimeä, esim. Käyttösuunnitelma 2023/Kasvatus- ja sivistyslautakunta.

Lautakuntien tulee toimittaa käyttösuunnitelmat tiedoksi kunnanhallitukselle viimeistään ma 27.2.2023. Kunnanhallitus käsittelee käyttösuunnitelmat ma 6.3.2023.

6. Tunnusluvut, mittarit ja suoritteet

Käyttösuunnitelmaa laadittaessa toimielimen on tarvittaessa tarkistettava toimintaansa kuvaavat suoritteet ja mittarit (nimikkeet ja yksikkökustannukset). Suoritteiden ja mittareiden on kuvattava ko. toimintaa ja niiden on oltava mitattavia.

Käyttösuunnitelman laadinnan yhteydessä tulee esittää suoritteet ja mittarit myös siinä tapauksessa, ettei niitä aikaisemmin ole talousarvion yhteydessä esitetty.

Yksikkökustannukset lasketaan bruttomenoista. Jokaisen toiminnan osalta on esitettävä muitakin mittareita kuin "euroa/asukas". Asukaslukuna käytetään 7599 asukasta (sama kuin talousarvion tunnuslukujen laskennassa).

7. Talousarvion toteutumisen seuranta ja raportointi

Valtioneuvoston asetuksessa 525/2020 määriteltiin kunnan raportointivelvollisuus (talouskatsaukset) vuoden 2021 alusta. Asetuksen mukaan raportit on tehtävä kolmen kuukauden välein. *Puolivuotiskatsauksen* on sisällettävä tuloslaskelma ja tase. Lisäksi katsauksessa on esitettävä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, talousarvion toteutuminen sekä ennuste koko vuoden tuotoista ja kuluista. *Neljännesvuosikatsauksen* on sisällettävä tuloslaskelma ja tase. Lisäksi katsauksessa on esitettävä toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat, talousarvion toteutuminen sekä keskeiset tekijät, joiden ennakoidaan vaikuttavan tilikauden tuottojen ja kulujen määriin.

Asetuksen mukaisesti lautakunnat raportoivat kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle 31.3., 30.6., 30.9. ja 31.12 tilanteen mukaisesti. Lisäksi tehdään tilinpäätös sitä säätelevien lakien ja säännösten mukaisesti.

Edellä mainittujen raporttien lisäksi hallinto-osasto raportoi kunnanhallitukselle

kuukausittain talousarvion toteutumisesta koko kunnan tuloslaskelman tasolla. Tuloslaskelman toteuma tuodaan kunnanhallituksen käsittelyyn aikaisintaan seuraavan kuukauden puolivälissä olevaan kokoukseen. Tarkemmat selvitykset toteumasta tehdään vain asetuksen määräämissä raporteissa.

Raportoinnin lisäksi lautakuntien on seurattava talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumista kuukausittain ja ryhdyttävä tarvittaessa toiminnan ja talouden sopeuttamistoimiin.

Kunnan on toimitettava taloustiedot myös Valtiokonttorin ylläpitämään taloustietovarantoon valtioneuvoston asetuksen 524/2020 mukaisesti. Nämä tiedot toimitetaan kirjanpidosta.

8. Talousarviomuutokset

Talousarvioon mahdollisesti tehtävistä muutoksista päättää kunnanvaltuusto sitovuustason mukaisesti.

Talousarvion mahdolliset muutokset viedään kunnanvaltuuston käsittelyyn pääsääntöisesti raporttien käsittelyn yhteydessä. Merkittävistä muutoksista esitetään perustelujen lisäksi myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin, mittareihin ja suoritteisiin.

9. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Kuntalain 115 §:n mukaan tilinpäätöksessä/toimintakertomuksessa on esitettävä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. EU:n tietosuoja-asetus asetti myös kunnille lisää velvoitteita tietosuojan toteuttamisessa.

Hallintokuntien on selvitettävä käyttösuunnitelmassa, miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja tietosuoja osana edellä mainittuja toteutetaan. Sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla varmistetaan toiminnan lainmukaisuus, häiriöttömyys, tuloksellisuus ja tehokkuus sekä hyvän hallintotavan mukaiset menettelyt.

Hallintosäännön 10. luvussa §:ssä on säännös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan rooleista ja tehtävistä.

Kunnanhallitus on 7.11.2011 § 315 hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet.

Kunnanhallitus on 21.11.2016 § 294 hyväksynyt ohjeen sopimusjohtamisen ja sopimushallinnan järjestämisestä.

Kunnanhallitus on 14.1.2019 § 14 hyväksynyt hankeohjeen.

10. Investoinnit

Investointien toteuttamisesta, niiden määrärahoista sekä valtionavustusten ja

mahdollisten muiden rahoitusosuuksien hakemisesta vastaa tekninen lautakunta ja tekninen johtaja.

Kunnan kiinteistöjen korjaustarpeista on ilmoitettava tekniselle osastolle tekniselle johtajalle.

11. Henkilöstöasiat

Kehityskeskustelut

Vuosittain käytävissä kehityskeskusteluissa esimiehet sopivat alaistensa kanssa talousarviovuoden tavoitteista henkilötasolla. Tavoitteiden tulee olla kunnanvaltuuston hyväksymien arvojen ja strategian mukaisia.

Kehityskeskustelut on käytävä alkuvuoden aikana.

Virkojen ja toimien täyttäminen

Kaikkien uusien ja vakinaisten virkojen ja toimien täyttämiseen tulee hakea kunnanhallituksen lupa.

Yli kuukauden mittaisten määräaikaisten virkojen ja työsuhteiden täyttötarve käsitellään johtoryhmässä, ellei tehtäviä uudelleen järjestämällä ja toimintatapoja muuttamalla tehtäviä voida hoitaa sisäisin järjestelyin.

Täyttölupamenettely ei koske opettajien virkojen täyttämistä.

Täyttölupamenettely ei koske taloushallintoyksikön toimien täyttämistä. Yksiköllä on ulkoisia asiakkaita, joille sen tulee tuottaa palvelut voimassaolevien sopimusten mukaisesti. Mynämäen kunta on yksikön sisäinen asiakas. Taloushallintoyksikkö on taseyksikkö ja se laskuttaa kaikki menot asiakkailtaan.

12. Muuta huomioitavaa

Kunnan talouden ja omaisuuden hoidossa on noudatettava valtuuston hyväksymää talousarviota, sisäisen valvonnan ohjetta, laskutus- ja perintäohjetta, hankeohjetta, sopimusohjetta sekä hallintosäännön määräyksiä. Hankinnoissa ja työsuorituksissa tulee noudattaa hankintalainsäädäntöä ja kunnan hankintaohjeita.

Viranhaltijoille delegoidun päätösvallan osalta (mm. hankinnat ja henkilöstöasiat) on aina tehtävä kirjallinen viranhaltijapäätös. Päätökseen on liitettävä asianmukainen muutoksenhakuohje. Viranhaltijapäätökset on annettava tiedoksi asianosaisille. Viranhaltijapäätökset on pidettävä yleisesti nähtävillä päätöstä seuraavan viikon ensimmäisenä arkipäivänä. Päätösten oikaisuvaatimus-/valitusaika ei ala kulua ennen kuin tiedoksianto ja nähtävilläolo on toteutettu lainmukaisesti. Kunnan verkkosivuilla julkaistavissa viranhaltijapäätöksissä on huomioitava tietosuojasäännökset.

Saatavien laskutus ja perintä on suoritettava tehokkaasti ja ajallaan. Laskutuksesta vastaavat osastot ja perinnästä taloushallintoyksikkö.

Yhteenveto vuoden 2023 toimintaan liittyvän arvioinnin ja raportoinnin

aikataulusta on talousarviokirjassa (kohta 9.).

Talousarviokirja on toimitettu osastopäälliköille paperiversiona. Talousarviokirja löytyy Dynastysta asianumerolla 290/2022.

Talousarviokirja on myös kunnan verkkosivuilla.

Lisätietoja saa hallintojohtaja Marja Kärkkäiseltä, puh. 0440 784 670.